

Initiatiefvoorstel

Kenmerk

Vergadering

Commissie Mens en Samenleving/Gemeenteraad

Vergaderdatum

Jaargang en nummer

2017,

Geheim

Nee

Initiatiefvoorstel Ontwikkelingsmogelijkheden voor Ogedocumenteerden

Het raadslid Tara Scally stelt de raad voor het volgende te besluiten:

- 1 als beleid vast te stellen dat cursussen en praktijkleertrajecten voor ongedocumenteerden onderdeel uitmaken van de Utrechtse B4-aanpak en het college opdracht te geven deze cursussen en praktijkleertrajecten op te zetten in samenwerking met initiatieven uit de stad;
- 2 het college opdracht te geven ondersteuning te bieden aan Utrechtse organisaties in hun werk om duurzame terugkeer mogelijk te maken;
- 3 het college opdracht te geven om eenmalig 15.000 euro vrij te maken uit het vreemdelingenbudget als opstartkosten voor deze uitbreiding van de B4-aanpak;
- 4 het college op te dragen de raad vóór 1 juni 2018 te informeren over de voortgang.

Het raadslid,

Tara Scally,

Conclusie commissie

Bijlages

Nota Ontwikkelingsmogelijkheden voor Ongedocumenteerden

Eerdere besluitvorming

[Raadsbrief Utrechtse aanmeldingen spoedopvang bed, bad, brood asielzoekers](#) (01-11-2017)

[Raadsbrief Bed, bad, brood en begeleiding van asielzoekers](#) (23-05-2017)

[Memo uitblijven bestuursovereenkomst Bed Bad en Brood](#) (21-11-2016)

[Commissiebrief M&S: Overzichtsnotitie integratie van asielzoekers en statushouders](#) (23-09-2016)

[Commissiebrief M&S: Bed, bad, brood asielzoekers](#) (29-04-2016)

[M16 Kleinschalige opvang van asielzoekers in Utrecht](#) (11-02-2016)

[M147 Bed, bad en brood gelden ook voor STIL](#) (12-11-2015)

[Tijdelijke vergoeding Rijk: bed, bad brood uitgeprocedeerde asielzoekers](#) (20-07-2015)

[M34 Bed-Bad-Brood én Begeleiding Blijven](#) (30-04-2015)

[Raadsbrief bed, bad, brood](#) (29-04-2015)

Uitvoering

Context

Momenteel verblijven 225 mensen in Utrechtse bed, bad, brood en begeleiding (B4) voorzieningen waarvan een (eerste) asielaanvraag is afgewezen. Zij kunnen niet terugkeren naar hun herkomstland maar hebben op basis van internationale verdragen wel recht op opvang. De omstandigheden in Nederland beïnvloeden het psychologisch welbevinden van een ongedocumenteerde aanzienlijk. Binnen Nederland mogen zij niet zelfstandig werken of wonen. In deze situatie zijn zij compleet afhankelijk van overheidsvoorzieningen. Dit heeft vaak een passieve houding en laag zelfvertrouwen tot gevolg. Deze uitgangspositie belemmert zowel inburgering als terugkeer.

Uit onderzoek en praktijkervaring is gebleken dat ontwikkelingstrajecten goed zijn voor het psychisch welbevinden van mensen én bijdragen aan een snellere inburgering of terugkeer. Door actief bezig te zijn, blijven mensen weerbaarder en ervaren zij meer regie over hun leven. Vanuit die houding is het makkelijk om de stap te zetten naar terugkeer of inburgering.

Naast ontwikkelingsmogelijkheden in Nederland, speelt ook het perspectief in het land van herkomst een belangrijke rol in terugkeer. Het gebrek aan kansen op de arbeidsmarkt in het herkomstland is één van de belangrijkste belemmeringen om terug te keren. Dit wordt versterkt door het feit dat veel ongedocumenteerden naar Nederland reizen op een leeftijd waarop zij eigenlijk onderwijs zouden moeten volgen. Door kennis en ervaring op te doen in Nederland, hebben zij een betere startpositie in het herkomstland. Andere belemmerende factoren zijn het gebrek aan sociale netwerken of huisvesting in het herkomstland. Het huidige rijksbeleid houdt te weinig rekening met deze factoren.

Het Utrechtse beleid heeft aandacht voor perspectief. Dankzij goede begeleiding gaat 80% van de ongedocumenteerden een toekomst tegemoet met status in Nederland of naar duurzame terugkeer. Dit initiatiefvoorstel stelt voor om cursussen en praktijkleertrajecten onderdeel te maken van de Utrechtse B4-aanpak om zo het werken aan perspectief te verbreden. Om de kennis en ervaring opgedaan in Utrecht, tot haar recht te laten komen in het land van herkomst, is het van belang dat rekening wordt gehouden met de belemmerende factoren in het herkomstland. De randvoorwaarden voor perspectief moeten goed in beeld worden gebracht. Door middel van persoonlijke, flexibele begeleiding door vluchtelingorganisaties en andere NGO's, kan een brug geslagen worden tussen de activering in Utrecht en een duurzame toekomst in het herkomstland.

De financiering voor dit initiatiefvoorstel zal gevonden worden binnen de bestaande middelen voor vreemdelingenbeleid. Voor de opstartkosten wordt een bedrag van €15.000,- gereserveerd. Daarmee kan het project 1 tot 2 jaar vooruit. Na de opstartfase worden de ontwikkelingstrajecten onderdeel van het bestaande B4-beleid en -budget. Dit voorstel bouwt voort op de succesvolle B4-aanpak en zet werken aan perspectief breder neer met scholing en activering. Deze aanpak zal stagnatie voorkomen en doorstroom bevorderen waardoor de investering voor deze verdiepte B4-aanpak zichzelf naar verwachting zal terugverdienen.

Beslispunt

- 1 Als beleid vast te stellen dat cursussen en praktijkleertrajecten voor ongedocumenteerden onderdeel uitmaken van de Utrechtse B4-aanpak en het college opdracht te geven deze cursussen en praktijkleertrajecten op te zetten in samenwerking met initiatieven uit de stad.

Argumenten

1.1

Het vergroten van ontwikkelingsmogelijkheden en dagbesteding voor ongedocumenteerden bevordert zowel terugkeer als inburgering. Uit onderzoek (zie de bij dit voorstel behorende bijlage: Nota Ontwikkelingsmogelijkheden voor Ongedocumenteerden) en praktijkervaringen blijkt dat het investeren in een toekomstperspectief van ongedocumenteerden bijdraagt aan een snellere, duurzame terugkeer naar het land van herkomst. Als er blijkt dat na verloop van tijd toch recht is op een verblijfvergunning, zorgt deze aanpak voor een snellere inburgering.

- 1.2 Ontwikkelingsmogelijkheden en dagbesteding bevordert het psychisch welbevinden van mensen. Omdat ongedocumenteerden geen mogelijkheid hebben om te werken en een erg onzeker toekomstperspectief hebben, staat hun psychisch welbevinden sterk onder druk. Werken aan kennis en vaardigheden die in ieder toekomstscenario waardevol zijn, draagt bij aan een verbetering van hun weerbaarheid en psychisch welbevinden.
- 1.3 Een aanzienlijk deel van de ongedocumenteerden is jong, of Nederland binnengekomen op jonge leeftijd. Onderzoek laat zien dat jonge mensen over het algemeen meer moeite hebben met terugkeer omdat zij gemigreerd zijn op het moment dat zij eigenlijk onderwijs hadden moeten volgen (zie bijlage: Nota Ontwikkelingsmogelijkheden voor Ongedocumenteerden). Door ontwikkelingsmogelijkheden in Nederland te bieden, doen jonge mensen kennis en ervaring op waardoor zij meer perspectief hebben in hun herkomstland.
- 1.4 Dit voorstel slaat een brug tussen het succesvolle Utrechtse B4-beleid en de wensen rondom inburgering en terugkeer uit het regeerakkoord.
 - 1.4.1 In het regeerakkoord staat dat de terugkeerbereidheid van groepen extra gestimuleerd moet worden. Onderzoek toont aan dat de terugkeerbereidheid toeneemt bij ontwikkelingsmogelijkheden en heldere kansen in het herkomstland. Het voorstel is erop gericht om ongedocumenteerden kennis en vaardigheden te bieden waarmee drempels om terug te keren worden verlaagd.

1.4.2

In het regeerakkoord staat dat snelle inburgering gestimuleerd moet worden door onder andere activerende activiteiten. Met dit initiatiefvoorstel wordt de wachttijd op een status benut om voor te bereiden op inburgering. De aanpak uit dit voorstel zorgt voor psychische weerbaarheid, een actieve houding, kennis en vaardigheden die allen bijdragen aan snelle inburgering in Nederland als men na verloop van tijd een verblijfsvergunning ontvangt.

Kanttekeningen

- 1.1 Op gemeentelijke invulling van B4-voorzieningen is landelijke wet- en regelgeving van toepassing wat betreft toelating en terugkeer. Dit voorstel past binnen de huidige kaders die landelijk gesteld zijn (zie juridisch kader in de bijlage).
- 1.2 De nadere uitwerking van het regeerakkoord kan van invloed zijn op de uitwerking van dit voorstel. Het is nog niet duidelijk wanneer deze nadere uitwerking zal plaatsvinden. De uitwerking van dit voorstel hoeft hier niet op te wachten, aangezien het voorstel zich richt op het aanleren van vaardigheden en kennis die in ieder toekomstscenario van de ongedocumenteerden bruikbaar zijn.
- 1.3 Om dit project te laten slagen is samenwerking met verschillende initiatieven noodzakelijk. Heldere taakverdeling en goede communicatie zijn vereisten voor de slagingskans van dit voorstel. Op dit moment zoeken diverse (Utrechtse) organisaties elkaar op via de lobbygroep 'Aan de Slag'. De verwachting is dan ook dat afstemming rondom dit voorstel redelijk voorspoedig zal verlopen.

Beslispunt

2. Het college opdracht te geven ondersteuning te bieden aan Utrechtse organisaties in hun werk om duurzame terugkeer mogelijk te maken.

Argumenten

- 2.1 Naast ontwikkelingsmogelijkheden in Nederland, speelt perspectief in het herkomstland een belangrijke rol in de terugkeermogelijkheden. Om de cursussen en praktijkleertrajecten in Utrecht tot hun recht te laten komen in het land van herkomst is het van belang dat de randvoorwaarden voor perspectief goed in beeld worden gebracht. Door middel van persoonlijke, flexibele begeleiding kan een brug geslagen worden tussen de activering in Utrecht en een duurzame toekomst in het herkomstland.
- 2.2 De gemeente heeft zelf geen uitvoerende taak in terugkeerbegeleiding maar speelt een belangrijke schakel tussen lokale organisaties, het rijk en andere samenwerkingspartners. Ondersteuning is met name gericht op verbinding en communicatie tussen diverse betrokken organisaties.
- 2.3 In het regeerakkoord staat dat intensiever casemanagement zal worden ingezet ter behoeven van een hoger percentage zelfstandig vertrek en samenwerking met gemeenten daarin cruciaal is. Dit voorstel beoogt intensiever casemanager te laten plaatsvinden door Utrechtse organisaties. Daarmee is geeft het voorstel invulling aan landelijke kaders gebruikmakend van bewezen effectief Utrechts beleid.

2.4

Lokale vluchtelingorganisaties en andere non-profitorganisaties (NGO's) hebben door hun kleinschalige, persoonlijke en flexibele aanpak meer potentieel dan nationale instanties in de begeleiding bij vrijwillige terugkeer. Adviesrapporten geven aan dat het potentieel van deze kleine organisaties op dit moment onvoldoende wordt benut (zie de bij dit voorstel behorende bijlage: Nota Ontwikkelingsmogelijkheden voor Ongedocumenteerden). Dit voorstel geeft NGO's een prominentere rol in de begeleiding aan ongedocumenteerden.

2.5

Onderzoeken (zie de bij dit voorstel behorende bijlage: Nota Ontwikkelingsmogelijkheden voor Ongedocumenteerden) tonen aan dat ondersteuning voor en na vertrek uit Nederland een belangrijke rol speelt in de slagingskans van terugkeer. Om terugkeer een succes te maken is goede voorbereiding in Nederland van belang. Perspectief op het gebied van sociale netwerken, huisvesting en werk zijn belangrijke elementen om duurzame terugkeer te bevorderen. (Vluchteling)organisaties hebben het netwerk en capaciteiten om contacten te leggen in herkomstlanden.

Kanttelingen

- 2.1 Terugkeerbereidheid is een complex geheel waarbij zowel veiligheidssituatie en perspectief in land van herkomst een rol speelt, als de wijze waarop de vreemdelingen in Nederland wordt begeleid. Het activeren is maar één onderdeel in dit complex van factoren.
- 2.2 De nadere uitwerking van het regeerakkoord kan van invloed zijn op de uitwerking van dit voorstel. Het is nog niet duidelijk wanneer deze nadere uitwerking zal plaatsvinden. De uitwerking van dit voorstel hoeft hier niet op te wachten, aangezien het richt op het aanleren van vaardigheden en kennis die in ieder toekomstscenario van de ongedocumenteerden bruikbaar zijn.

Beslispunt

- 3 Het college opdracht te geven om eenmalig 15.000 euro vrij te maken uit het vreemdelingenbudget als opstartkosten voor deze uitbreiding van de B4-aanpak.

Argumenten

- 3.1 Dit voorstel bouwt voort op de succesvolle B4-aanpak van Utrecht, gericht op perspectief. Deze aanpak zal stagnatie voorkomen en doorstroom bevorderen waardoor de investering voor deze verdiepte B4-aanpak zichzelf naar verwachting zal terugverdienen.
- 3.2 Na de opstartfase zullen de cursussen en praktijkleertrajecten onderdeel worden van het Utrechtse B4-beleid en -budget. Het startbedrag is bedoeld om samenwerkingsverbanden op te zetten en een werkwijze vast te stellen. Een groot deel van het uitvoerende werk wordt door maatschappelijke organisaties gedaan.
- 3.3 Door als gemeente een startbudget neer te zetten, zijn externe partijen eerder bereid om fondsen te bieden.
- 3.4 Bed, bad, brood en begeleiding aan ongedocumenteerden kost de stad zo'n 13.000 euro per persoon per jaar. Dit voorstel bevordert de terugkeer van ongedocumenteerden, waardoor het aannemelijk is dat deze regeling zichzelf terugverdient.

Kanttelingen

- 3.1 Op de lange termijn zal deze aanpak onderdeel worden van het Utrechtse B4-beleid. Net als de inhoud van dit beleid, zal ook de dekking afhangen van de onderhandelingen met het rijk.
- 3.2 Op de lange termijn zullen de grootte en omvang van cursussen en praktijkleertrajecten afhangen van externe financiering. Vluchtelingorganisaties zijn bereid om op zoek te gaan naar fondsen.

Beslispunt

4. Het college op te dragen de raad vóór 1 juni 2018 te informeren over de voortgang.

